

»Um alt hevði gingið sum ætlað, so høvdu vit havt selt tey fyrstu rognkelsini fyri tveimum árum síðani, men vit hava havt nógvar tekniskar trupulleikar, millum annað við vatngóðskuni, og hava vit verið noydd til at framt stórar iløgur í at reinsa sjógv. Men nú sær út til, at tað riggar, og í apríl vænta vit at verða klár at selja tey fyrstu rognkelsini«

Kristian Petersen, stjóri.

MYNDIR: ÁLVUR HARALDSEN

– Eg havi onki ímóti, at vinnan sjálf fer í sving. Laksalúsin er tann hóttanin, sum hon nú einaferð er, so tað er væl skiljandi uppá allar mátar, at alararnir vilja hava ferð á. Tað hevur gingið illa hjá okkum, tað er púra sannheit. Talan er um ein royndarverkætlan, har vit byrja at framleiða eitt fiskaslag, ið vit einki kendu til, og tá má ein rokna við, at snávingarsteinar eru á vegnum. Nú hava vit fingið ta vitanina, ið gerð tað møguligt at ala rognkelsi í Føroyum, sigur Kristian Petersen.

Ein triðingur etur

Royndirnar at lata rognkelsi ganga saman við lúsafongdum laks hava hinvegin gingið væl. Tey hava gjørt hesar royndir í trimum kørum á royndarstöðini, sum Fiskaaling hevur í Nesvík, og Kirstin Eliassen, lívfrøðingur og samskipari av lúsateljningunum á Fiskaaling, er væl nøgd.

Kirstin Eliassen, lívfrøðingur og samskipari av lúsateljningunum á Fiskaaling.

– Tað sær út til at fungera, men tað eru tó ikki øll rognkelsini, ið eta laksalús – umleið ein triðingur av teimum dáma lýsnar. Tað er fint, men vit royna sjálvandi at kanna, hví so er, so vit við møguligum kynbótararbeiði kanska kunnu fáa lutfallið longur upp, sigur hon.

Tó at trupulleikar hava verið við rognkelsunum, so visir Kirstin Eliassen á, at granskingin hjá Fiskaaling hevur fingið nógva og slóðbrótandi vitan til vega um nógva viðurskifti innan alingina, ikki minst laksalúsina.

Finna rekandi lýs

– Við áhaldandi gransking eru vit í dag komin at kenna lívfrøðina hjá lúsini betur. Millum annað vita vit, at hon eitt skeið av lívinum livir uttan vert og bara fer við rákinum. Tá eru tær sera ringar at finna, men her hava okkara granskarar tikið øll á bóli við at finna ein hátt, so lýsnar kortini kunnu finnast í sjónum. Tað kann hava stóran týðning at vita, hvar stórar konsentrasjónir av rekandi lús eru.

– Man hevur eisini funnið út av, at vindur hevur nógva meira at siga, enn man helt, tí rekandi lýsnar eru uppi í sjónum og fara við ovasta vatnlagnum við vindinum. Í Noregi brúka teir eitt skjúrt rundan um aliringin, fyri at rekandi lýsnar ikki skulu sleppa inn. Tað er eisini roynt á onkrum føroyskum alibrúki, veit eg, men viðurskiftini eru ikki heilt tey somu her, tí tá ógvusligur vindur er, verða lýsnar blandaðar djúpri niður í sjógvin.

– Júst hetta, at lúsir rekur frítt í nakrar dagar beint eftir kleking, ger, at summi øki kunnu vera betri vard enn onnur. Stuttir firðir, sum liggja út til opið hav – til dømis Vestmanna, Fuglafjørður og Oyndarfjørður – eru væl fyrri í so máta. Tí tess styttri tað er til streymasjógv, tess skjótari verður sjógvurin skiftur út. Tað merkir at ein størri partur av nýklæktu lýsnum reka burtur úr alibúkinum, áðrenn tær koma til tað stigið, tá tær vilja finna sær ein vert, greiðir Kirstin Eliassen frá.

Telja lýs

Lúsaarbeiðið hjá Fiskaaling er býtt í tveir partar, gransking og tæna. Tí almenna fyrirkomulagið hevur, síðani laksateljningin varð lógarkrævd í 2009, talt lýs fyrri allar tær føroysku alifyritøkurnar. Tað verður gjørt aðru hvørja viku á hvørjum tí einasta alibrúki, og sjálvt um lógin heimiðlar, at tað ein part av árinum bara verður talt einaferð um mánaðin, so hevur altíð verið talt aðru hvørja viku kortini.

Alifyritøkurnar rinda fyrri lúsateljningarnar og fáa tølini at vita – hvør einstøk alifyritøka fær eisini tølini fyrri allar hinar fyrirkomulag, umframt at tær eina ferð um mánaðin eru á lúsafundi á Fiskaaling.

Heilsufrøðiliga Starvsstovan fær eisini tølini frá lúsateljningunum, sum hon skal sambært lógini, og har kann landsdjóralæknin seta tiltøk í verk, um hann metir, at lúsastøðan er vorðin hættislig á einum alibrúki. Tá kann landsdjóralæknin annaðhvørt útseta ella nokta nýggjari smoltútseting.

Les eisini viðmerking hjá Birnu Mørkøre, landsdjóralækni, á síðu 29

Visti tú?
Rognkelsi eitur *Cyclopterus lumpus* á latínskum fakmáli

Fakta um Fiskaaling

Fiskaaling er eitt alment partafelag, sum skal granska, menna og ráðgeva innan aling og at reka vinnuligt virksemin innan hetta virksemsøkið. Almenna fyrirkomulagið fær árliga jættað 9,5 milliónir krónur til gransking, meðan restin av virkseminum verður fíggjað við inntøkum fyrri tæna og sølu av yngli og rognum. Fiskaaling selur umleið 70 prosent av ynglinum og rognunum, sum føroysku smoltstöðirnar keypa. Inntøkurnar hjá Fiskaaling í fjør vóru 26,5 milliónir krónur, tá granskingarjáttanin er tald við. Roknskapurin er ikki almennur enn, men sambært Kristiani Petersen, stjóra, fer hann at vísa eitt hall. Høvuðssætið hjá Fiskaaling er við Áir, har stórir partur av granskingini eisini fer fram. Ein royndarstöð er eisini í Nesvík, og á Lívfiskastøðini í Skopun gongur lívfiskurin. Umroknað til fulltíðarstøv, arbeida tilsamans 37 fólk á Fiskaaling, harav tey 15 eru granskarar. Trý arbeida í umsitingini.

